

Gran Teatre del Liceu

Requiem

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Amb el suport de:

Naturgy

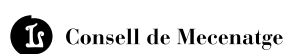
Temporada 2024-2025

Hermès, línea infinita

Fundació Gran Teatre del Liceu

Patronat de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President d'honor

Salvador Illa Roca

President del patronat

Salvador Alemany Mas

Vicepresidenta primera

Sònia Hernández Almodóvar

Vicepresident segon

Jordi Martí Grau

Vicepresident tercer

Mària Eugènia Gay Rosell

Vicepresidenta quarta

Lluïsa Moret Sabidó

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Josep Maria Carreté Nadal, Xavier Fina Ribó, Irene Rigau Oliver,

Àngels Barbarà Fondevila

Vocals representants del Ministerio de Cultura

Carmen Páez Soria, Paz Santa Cecília Aristu, Joan Subirats Humet,

Àngels Ingla Mas

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Xavier Marcé Carol, Elisenda Rius Bergua

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Pau González Val

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Manuel Busquet Arrufat, Ignasi Borrell Roca, Josep Maria

Coronas Guinart, Javier Coll Olalla, Àgueda Viñamata

y de Urruela

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Helena Guardans Cambó, Elisa Durán Montolío, Eduardo Navarro

de Carvalho, Rosario Cabané Bienert

Patró d'honor

Josep Vilarasau Salat

Secretari no patró

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

Comissió Executiva de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President

Salvador Alemany Mas

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Sònia Hernández Almodóvar, Josep Maria Carreté Nadal

Vocals representants del Ministerio de Cultura

Paz Santa Cecília Aristu, Ana Belén Faus Guijarro

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Xavier Marcé Carol, Elisenda Rius Bergua

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Pau González Val

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Manuel Busquet Arrufat, Javier Coll Olalla

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Helena Guardans Cambó, Elisa Durán Montolío

Secretari

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

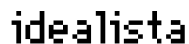

Gran Teatre
del Liceu

Un compromís
compartit

TEMPORADA ARTÍSTICA

Mecenes

[Tornar a l'índex](#)

Patrocinadors

 Santander Fundació

CASA SEAT

Damm
Fundació

FUNDACIÓN
MUTUAMADRILEÑA

FUNDACIÓ
PUIG

GRIFOLS

 Agbar

 MAPFRE

ANDBANK /
Private Bankers

ZF | CONSORCI
barcelona
ZONA FRANCA

tram

Protectors

 abertis

CATALONIA
• HOTELS & RESORTS •

cellnex
driving telecom connectivity

CUATRECASAS

Deloitte.

 demeter

econocom

FIATC
ASSEGURANCES

FBA Fundació
Bosch
Aymerich

 Fundació
Grup Farmacèutic
Salvat

Gramona

 grupo
GVC
Gaesco

HAVAS

indra

 inibsa

MANGO

mesoestetic
40th anniversary | 1985 - 2025

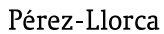
 ORDESA

PAU GASOL

RBA

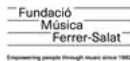
 Sifu

Col·laboradors

[Tornar a l'índex](#)

EL PETIT LICEU I LICEUAPRÈN

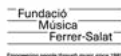
LICEUNDER35

LICEUAPROPA

TALENT JOVE I NOVA CREACIÓ

Mitjans de comunicació

Gran Teatre del Liceu

Moltes gràcies!

Avancem cap a la descarbonització.

Gràcies a projectes innovadors,
avui podem injectar 226 GWh/any
de gas renovable a les nostres xarxes.
L'equivalent al consum de
46.000 habitatges.

Naturgy

naturgy.com

[Tornar a l'índex](#)**Junta benefactors****Presidenta**

Cucha Cabané

Vicepresidenta

Elena Barraquer

Carlos Abril
 Ramon Agenjo
 Alfons Agulló
 Eulàlia Alari
 Muntsa Alcañiz
 Salvador Alemany
 Laura Álvarez
 Mercedes Álvarez
 Alicia Arboix
 Pere Armadàs
 Teresa Asensio
 Esperanza Aubert
 Luis Bach
 Vera Baena
 Josep Balcells
 Marc Balcells
 Mercedes Barceló
 Simon P. Barceló
 Rafael Barraquer
 Núria Basi
 Mercedes Basso
 Carmen Bastardas
 Margarita Batllori
 David Bermejo
 Manuel Bertran
 Anna Boix
 Ana Bofill
 Ignacio Borrell
 Agustí Bou
 Josep M. Bové
 Marta Bueno
 Tomas Buxeda
 Jordi Calonge
 Joan Camprubi
 Ramona Canals
 Elena de Carandini
 Marisa de Carandini
 Josep Carbó
 Rosa Carcas
 Montserrat Cardelús
 Alejandro Caro
 Aurora Catà
 María Cruz Caturla
 Ramon Centelles
 Guzmán Clavel
 Sergio Corbera
 Javier Cornejo
 Luis Crispí
 Maite Cuffí
 Cuca Cumellas
 Lluís de la Rosa
 Ignacia de Pano
 M. Dolors i Francesc
 Meya Durall
 Mercedes Duran
 Francisco Egea
 M. Isabel Elduque
 Fernando Encinar
 M. José Enguix
 Aranzazu Escudero
 Carmen Escudero
 Joan Esquirol

Antonio Establés
 Patricia Estany
 Marisa Falcó
 Bettina Farreras
 Ignacio Feijoo
 Cristina Ferrando
 Magda Ferrer-Dalmau
 Inés Fisas
 Ricardo Fisas
 Santiago Fisas
 Albert Foraster
 Mercedes Fuster
 José Gabeiras
 Gabriela Galcerán
 Gema Galdón
 Jorge Gallardo
 Beatriz García-Sarabia
 Manuel Gari
 Pau Gasol
 Francisco Gaudier
 Anna Gener
 Lluís M. Ginjaume
 Ezequiel Giró
 M. Inmaculada Gómez
 Andrea Gömöry
 Albert Gost
 Casimiro Gracia
 Jaume Graell
 Quica Graells
 Ainhoa Grandes
 Francisco A. Granero
 Pere Grau
 Calamanda Grifoll
 Poppy Grijalbo
 Helena Guardans
 Pau Guardans
 Maria Guasch
 Bernardo Hernández
 Guillermo Herrera
 Joaquim Herrera
 Eva Hinds
 Pepita Izquierdo
 Gabriel Jené
 Josep Juanpere
 Lorena Jurado
 Iolanda Latorre
 Sofia Lluch
 Ma. Teresa Machado
 Waltraud Maczassek
 Rocio Maestre
 Carmen Marsá
 Cristina Marsal
 Josep Milian
 Verónica Mimoun
 Inma Miquel
 Xavier Miranda
 José M. Mohedano
 Joan Molins
 Victòria Moncunill
 Chelo Mora
 Juan Pedro Moreno
 Sílvia Muñoz
 Josep Oliu
 Magda Onandia
 Victoria Onyós
 Eduardo Ortega
 Victoria Parera
 Anna París
 Montserrat Pinyol

Ivan Pons
 M. Carmen Pous
 Jordi Puig
 Marian Puig
 Ton Puig
 Gloria Pujol
 Juan Eusebio Pujol
 Victòria Quintana
 Neus Raig
 Carmen Redrado
 Juan Bautista Renart
 Ferran Ribó
 Blanca Ripoll
 Joan Roca
 Miquel Roca
 Pedro Roca-Cusachs
 Alfonso Rodés
 Salvador Roviroa
 Jacqueline Ruiz
 Josep Sabé
 Francisco Salamero
 Eduard Salsas
 Juan Antonio Samaranch
 Josef-David Sánchez-Molina
 Josep Ll. Sanfeliu
 Luis Sans
 Maria Soldevila
 Rafael Soldevila
 Silvia Sorribas
 Josep Taberner
 Manuel Terrazo
 Bernat -N. Tiffon
 August Torà
 Ernestina Torelló
 Ana Torredemer
 Román Trias
 Josep Turró
 Joan Uriach
 Joaquim Uriach
 Marta Uriach
 Manuel Valderrama
 Carmen Vendrell
 Gloria Ventós
 Josep Viader
 Eduardo Vilá
 Pilar de Vilallonga
 Josep Vilarasau
 Maria Vilardell †
 Luis Villena
 Joaquim Viñas
 Salvador Viñas
 Joaquín Viola
 Francisco Wendt
 Lydia de Zuloaga

Benefactors del cercle de la dansa

Paul Clastre
 Albert Garriga
 Pitu Lavin
 Ma. José Matosas
 M. Rosa Ollé
 Tati Quera

Benefactors internacionals

Pierre Caland
 Johanna Derksen
 Carmen Egiado

Philina Hsu Chang
 Izabela Karnacewicz
 Nathaniel Klipper
 Mónica Lafuente
 Éléonore Lavielle
 May Lawrence
 Barry Lynam
 Cecilia Nordstrom
 Brian Pallas
 Javier Pérez-Tenessa
 Sonja Perkins
 Martina Priebe
 Paul Schulz
 Elina Selin
 Karen Swenson
 Michael Winstrøm

Benefactors joves

Alex Agulló
 Max Amat
 Lidia Arcos
 Ignacio Baselga
 Marc Busquets
 Diana Casajús
 Miquel Casas
 Marta Cuatrecasas
 Petra Duran
 Benito Escat
 Luigi Esposito
 Patricia Ferrer
 Pau Font
 Alejandra Forment
 Enric Girona
 Cristina Gómez
 Albert Hernández
 Santiago Lucas
 Xènia Luque
 Alexandra Maratchi
 Didac Marsà
 Marc Mayral
 Blanca Miró
 Juan Molina-Martell
 Elisabeth Montamat
 Felipe Morenés
 Juan Moreno
 Marta Parent
 Miquel Pedrerol
 Marcos Perales
 Elisenda Perelló
 Santiago Pons-Quintana
 Andrea Puig
 Julia Puig
 Inés Pujol
 Pepe Pujol
 Toni Pujol
 Sara Ramírez
 Ana Recasens
 Patricia Ripollés
 Javier Ris
 Aitor Romero
 Esperanza Schröder
 Claudia Segura
 Rafael Sicilia
 Manuel Torralba
 Carlos Torres
 Javier Uriach

Sigues

JUNTA DE **Benefactors**

**Contacta'ns
i gaudeix dels avantatges**

Departament de Mecenatge
93 485 86 31 / mecenes@liceubarcelona.cat

Benefactor

Amb el teu compromís fem del Liceu una Institució de referència
Tu també escrius la teva pàgina amb el Liceu

13

—
Fitxa tècnica

14

—
Fitxa artística

15

—
Repertiment

18

—
Orquestra

20

—
Cor

23

—
Amb el teló
abaixat

29

—
Requiem

Víctor García
de Gomar

35

—
Sobre
la producció

41

—
Estructura
de l'espectacle
i comentaris
musicals

50

—
Performance
structure
and musical
commentary

56

—
Liceu+ Live

59

—
Biografies

CASA SEAT

CASA SEAT

Impulsant Barcelona

A CASA SEAT tenim l'ambició de ser el *social hub* de Barcelona, des d'on s'impulsa la ciutat i es connecta amb la nova generació.

Si vols conèixer CASA SEAT i la nostra agenda cultural, subscriu-te a la nostra *newsletter*.

Subscriu-te!

Requiem

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Producció escenificada

Del 17 al 26 de febrer del 2025

Estrena escenificada al Gran Teatre del Liceu

Réquiem en Re menor, KV.626 (1791)

Christus factum est

Meistermusik, KV.477b (1785)

Miserere mei, KV.90 (1771)

Ne pulvis et cinis, KV.Anh.122 (1779)

Solfeggio F-Dur, KV.393/2 (1782)

'*Quis Te comprehendat*', KV.ANH.110 (1781)

O Gottes Lamm, KV.343/1 (1779)

In paradisum

Febrer 2025		Torn
17*	19:30	Under35 CASA SEAT
18	19:30	B
19	19:30	D-H
21	19:30	G
22	19:00	C
23	18:00	F
25	19:30	A
26	19:30	P

* Concert especial Under35. A la basílica de la Sagrada Família

Durada aproximada: 1 h 30 min (sense pausa)

Fitxa artística

Direcció d'escena, escenografia, vestuari i il·luminació

Romeo Castellucci

Co-direcció d'escena i co-figurinista

Silvia Costa

Reposició de la direcció d'escena

Josie Daxter

Coreografia

Evelin Facchini

Dramatúrgia

Piersandra di Matteo

Selecció del corpus musical d'obres sagrades i profanes

Raphaël Pichon

Assistència a la direcció d'escena

Anna Crespo

Assistència a la coreografia

Simone Gatti

Assistència al vestuari

Marie Courdavault

Assistència a la il·luminació

Marco Giusti

Assistència a la il·luminació i reposició de llums

Nadia García

Assistència a la direcció musical

Oleguer Aymamí

Mestres assistents musicals

Véronique Werklé, Pau Casan,
David-Huy Nguyen-Phung,
Jaume Tribó

Coproducció

Festival d'Aix-en-Provence,
Les Arts, Adelaide Festival, Theatre
Basel, Wiener Festwochen
i La Monnaie / De Munt

Cor del Gran Teatre del Liceu

Pablo Assante, director

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Director Giovanni Antonini

Amb el suport de:

Naturgy

Repartiment

Soprano

Anna Prohaska

Mezzo-soprano

Marina Viotti

Tenor

Levy Sekgapane

Baix

Nicola Ulivieri

Nens

Escolania de Montserrat:

David González

Miquel Genescà

Ballarins

Ángela Alcántara

Alessandra Bareggi

Sandra Barroso

Héctor Boto

Anna Castells

Víctor Castrillón

Tommy Cattin

Carlos Di Ros

Simone Gatti

Pau Gómez

Martí Güell

Alessandro Hartmann

Ariadna Jordan

Luna Maestro

Míriam Martín

Idolina Massa

Marius Peran

Roberta Ruggiero

Dona gran

Jannick Niort

Dona jove

Janire Rodríguez

Nena

Mila Gutiérrez

Gina Martín

Homes grans

Ferran Herrera

Juanjo Michavila

Joan Segalés

Home jove

Adrià Sánchez-Campo

Mare i fill/filla

Silvia Costa i Salomé Costa

Hart

Gema Hernández i Mario

Thirion Hernández

Et in Alaska Ego

El glaç segella el dol
I el torna inabastable
Translucid I fred
Des del gebre estant
Ja no exalto primaveres
Paisatge blanc I buit
A l'erm del ja mai més
On el silence esdevé paradís perdut
El suspens és confort
Quan estalvia la catàstrofe
Per omissió
Sota la neu, el temps
Sota la por, juliols
L'Arcàdia sota el gel
Et in Alaska ego.

Extret de l'obra *Vermell de Rússia* (2020)

Míriam Cano ha fet una selecció dels seus poemes i versos per a tots els materials de la temporada 2024/25

“La mort és una cosa que no hem de témer perquè, mentre som, la mort no és, i quan la mort és, nosaltres no som.”

Antonio Machado

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu amb el seu director titular, Josep Pons.

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu és l'orquestra més antiga de l'Estat espanyol. Durant gairebé 170 anys d'història, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu ha estat dirigida per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knapperstbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko.

Ha estat la protagonista de les estrenes del gran repertori operístic a la península ibèrica del barroc als nostres dies i al llarg de la seva història ha dedicat també una especial atenció a la creació lírica catalana. Va fer el seu debut el 1847 amb un concert simfònic dirigit per Marià Obiols, essent la primera òpera *Anna Bolena*, de Donizetti. Des de llavors ha actuat de forma continuada durant totes les temporades del Teatre. Internacionalment cal destacar el Concert per la Pau i els Drets Humans, organitzat per la Fundació Onuart, retransmès des de la seu de les Nacions Unides a Ginebra el passat 9 de desembre del 2017.

Després de la reconstrucció de 1999 han estat directors titulars Bertrand de Billy (1999-2004), Sebastian Weigle (2004-2008), Michael Boder (2008-2012) i, des de setembre del 2012, Josep Pons.

Intèrprets

Violí I

- Elisa Citterio
- ▲ Eva Pyrek
- Joan Andreu Bella
- Aleksandar Krapovski
- Oleg Shport
- Oksana Solovieva
- Yana Tsanova
- Francina Moll

Violí II

- ▲ Emilie Langlais
- ◆ Liu Jing
- Charles Courant
- Kalina Macuta
- Mijai Morna
- Alexandre Polonski
- Sergi Puente
- Annick Puig

Viola

- ▲ Alejandro Garrido
- ▲ Albert Coronado
- Fulgencio Sandoval
- Josep Bracero
- Salomé Osca
- Frank Tollini

Violoncel

- ▲ Óscar Alabau
- Paula Lavarías
- Lourdes Kleykens
- Joan Rochet

Contrabaix

- ▲ Joao Seara
- ◆ Adrián Rescalvo
- ◆ Enric Bassacoma

Oboè

- ▲ Cesar Altur
- Raúl Pérez

Clarinet

/ Corno di bassetto

- Dolo Payá
- ▲ Darío Mariño
- ▲ Ausiàs Garrigós
- Alexandra Kehrle

Fagot

- ▲ Bernardo Verde
- Juan Pedro Fuentes

Trompa

- Carles Chordà S.
- Carles Chordà E.

Trompeta

- ▲ Javi Cantos
- David Alcaraz

Trombó

- ▲ Jordi Berbegal
- Antoni Duran
- ▲ Luis Bellver

Timpani

- ▲ Manuel Martínez

Orgue

- Marc Díaz

El Cor del Gran Teatre del Liceu

Cor del Gran Teatre del Liceu

El Cor del Gran Teatre del Liceu neix juntament amb el teatre el 1847 i protagonitza des d'aleshores les estrenes a l'estat espanyol de la pràctica totalitat del repertori operístic, del barroc als nostres dies. Al llarg d'aquests gairebé 170 anys, el Cor del GTL ha estat dirigit per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knappertsbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko, i per els més grans directors d'escena.

El Cor del GTL s'ha caracteritzat històricament per una vocalitat molt adequada per a l'òpera italiana, consolidant un estil de cant de la mà del gran mestre italià Romano Gandolfi assistit pel mestre Vittorio Sicuri, que en fou el director titular al llarg d'onze anys i que creà una escola que ha tingut continuïtat amb José Luis Basso i Conxita Garcia i actualment amb Pablo Assante. També han estat directors titulars del Cor Peter Burian, Andrés Máspero i William Spaulding.

Intèrprets

Cor escena

Sopranos I

Mercedes Darder
Maria Genís
Margarida Buendia
Natalia Perelló

Solista (dies 19, 22, 25/02)

Eun Kyung Park

Sopranos II

Mariel Fontes
Mª Àngels Padró
Sara Sarroca

Solista (dies 18, 21, 23, 26/02)

Helena Zaborowska

Mezzo-sopranos

Yuliia Safonova
Cristina Tena
Olga Szabo

Cor fossat

Sopranos I

Carmen Jiménez
Alexandra Zabala
Olatz Gorrotxategi
Raquel Lucena
Monica Luezas
Raquel Momblant
Glòria López

Sopranos II

Aina Martín

Mezzo-sopranos

Gema Hernandez
Elisabeth Gillming
Marta Polo

Contralts

Mariel Aguilar
Yordanka Leon
Guisela Zannerini
Anne Lu Bissières

Tenors I

Xavier Martínez
Francisco J. Ariza
Eduardo Ituarte

Tenors II

Carlos Cremades
Sung Min Kang

Barítons

Domingo Ramos
Miquel Rosales
Leonardo Dominguez
Stefano Gentili
Gabriel Diap

Contralts

Elizabeth Maldonado
Ingrid Venter
Sandra Codina

Tenors I

José Luis Casanova
Jordi Galan
Joan Prados

Tenors II

Andrea Antognetti

Barítons

Lucas Groppo
Plamen Papazikov

Baixos

Igor Tsenkman
Alessandro Vandin
Walter Bartaburu
Ahmed Gómez

Baixos

Pau Bordas
Ignasi Gomar
Miguel Ángel Currás
Dimitar Darlev

**“Així com una
jornada ben
emprada produeix
un dolç somni,
així una vida ben
usada produeix
una dolça mort.”**

Leonardo da Vinci

AMB EL TELÓ ABAIXAT

Compositor

Al llarg de la seva curta vida, Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) no va deixar gènere o forma musical per tastar. Adscrit al classicisme vienès juntament amb Haydn o la primera etapa de Beethoven, Mozart va llegar-nos vint òperes, música concertística (per a tota mena d'instruments), misses i música sacra diversa, música de cambra, i fins i tot composicions per a autòmats i rellotges.

La vinculació amb la francmaçoneria va donar peu també a diverses peces musicals per a les lògies, a més de l'òpera *Die Zauberflöte* (*La flauta màgica*), estrenada mesos abans de la seva mort i amb un argument que representa metafòricament els rituals iniciàtics de la citada societat secreta. Aquell seria també l'any de composició del *Rèquiem*, una missa de difunts revestida de llegenda tot i que la realitat és molt més prosaica: un criat del comte Franz Walsegg-Stuppach va presentar-se davant de Mozart per encarregar-li la peça, que el comte volia interpretar al seu castell en memòria de la seva difunta esposa. El peculiar aristòcrata solia encarregar anònimament composicions a músics del seu temps, a qui pagava generosament, per

interpretar posteriorment les partitures fent-les passar per pròpies. Malauradament, Mozart no va tenir temps d'enllestir el *Rèquiem*, que finalment seria conclòs, entre d'altres, pel seu deixeble Franz Xaver Süssmayr.

Assaig de Requiem al Gran Teatre del Liceu

Libret i llibretista

Deixant de banda algunes parts de l'ordinari de la missa catòlica com ara l'ofertori i el *Sanctus-Benedictus* i l'*Agnus Dei*, bona part de la resta del text de la missa de rèquiem (i, en concret, la *Sequentia* que arrenca amb el "Dies irae") s'atribueix al franciscà Tommaso da Celano, primer biògraf de sant Francesc d'Assís.

Estrena

Mozart va deixar inacabada la partitura i un dels seus deixebles, Franz Xaver Süssmayr, es va encarregar d'enllestir-la (després que un altre músic, Joseph von Eybler, hi renunciés) per tal que la vídua del músic pogués cobrar els honoraris de Walsegg-Stuppach. El 10 de desembre del 1791 es va oferir un funeral per a l'ànima de Mozart i es van interpretar alguns fragments de la missa de rèquiem, que el mateix compositor també havia assajat amb alguns amics a casa seva, prostrat ja al llit on moriria el 5 de desembre d'aquell any. El 2 de gener del 1793 es va fer la primera audició pública del *Rèquiem* als salons Jahn de Viena, en un concert benefici de Constanze, vídua de Mozart, i organitzat per Gottfried van Swieten, amic i mecenes del compositor. El 14 de desembre del mateix any, el comte Walsegg-Stuppach la va fer cantar al seu palau, en memòria de la seva difunta esposa.

Estrena al Liceu

El *Rèquiem* de Mozart es va poder escoltar per primera vegada a Barcelona el 5 de desembre del 1872 (dia del 81è aniversari de la mort del compositor) a l'església de la Mercè. La primera audició al Liceu va ser el 27 de setembre del 1965, en el marc del III Festival internacional de música i les festes de la Mercè. Hi van actuar l'Orquestra Filharmònica de Viena, el Cor de la Societat d'Amics de la Música de Viena i els solistes Elisabeth Grümmer, Christa Ludwig, Anton Dermota i Walter Berry, amb direcció musical de Karl Böhm. Hi va tornar el 5 de desembre del 1991 en ocasió del bicentenari de la mort de Mozart, dirigit per Uwe Mund. La darrera vegada que s'ha interpretat al teatre va ser el novembre del 2017, amb la direcció de Josep Pons.

Assaig de Requiem al Gran Teatre del Liceu

Víctor Garcia de Gomar

Director artístic del Gran Teatre del Liceu

Rèquiem

“La muerte es una vida vivida. La vida es una muerte que viene.”

Jorge Luis Borges

Embolcallada en una aurèola de misteri, l'enigmàtica i extraordinària *Missa de Rèquiem* no és només la culminació d'una etapa en l'obra tardana de Wolfgang Amadeus Mozart, sinó un dels cims de la història de la música.

Truncada per la prematura mort del compositor a 35 anys durant el seu procés de creació, és un veritable document autobiogràfic. Aquesta obra singular i única, autèntic continent musical, va més enllà del tractament de la mort i del judici diví. Mozart genera una acció dramàtica capaç de renovar el gènere sacre, on l'expressió vocal sobresurt per il·luminar una experiència desbordant.

El seu deixeble Franz Xaver Süssmayr, que ja l'havia assistit en obres coetànies com *Die Zauberflöte* (*La flauta màgica*) o *La clemenza di Tito*, va completar una partitura al voltant de la qual persisteixen nombrosos interrogants: Mozart va plantejar la qüestió de la mort, però la seva pregunta va quedar sense resposta. El compositor va saber expressar,

a través d'aquest text de la litúrgia cristiana, tots els estats d'ànim: de la por del judici (“Dies irae”) a l'esperança de la clemència de Déu (“Kyrie”), de l'angoixa del patiment inútil (“Recordare”) a la certesa d'un més enllà ple de llum (“Luceat eis”). Un plany fúnebre, però sobretot una pregària extrema, tot implorant la misericòrdia divina. Poques vegades una música ha estat tan marcada pel geni, l'expressió, la fe i el patiment d'un ésser humà.

“Com que la mort és el veritable objectiu de la nostra existència, he conegut tan bé aquest veritable i millor amic de la humanitat en els últims anys que la imatge de la mort ja no em fa por, sinó que és molt més tranquil·litzadora i consoladora”, escriu Wolfgang Amadeus Mozart.

Aquestes paraules sobre la vida i la mort han estat el punt de partida per a la interpretació de Romeo Castellucci, director d'escena i protagonista absolut del teatre avant-guardista europeu, de l'emblemàtic i inacabat rèquiem del compositor.

Com a expressió de la por existencial de la humanitat davant la mortalitat, aquesta missa de rèquiem ens confronta amb la fragilitat de la naturalesa i la cultura, de la humanitat i de l'individu. "Hauríem d'entendre i celebrar el final com si fos una festa, on continua el ball. Aquesta *Missa pro defunctis* es transposa i el seu significat canvia." Gràcies a la visió teatral de Castellucci, complementada amb altres peces religioses de Mozart, aquest *Rèquiem* es converteix en la celebració definitiva de la vida, on superem els tòpics de la fugacitat de la vida. La producció té origen en el Festival d'Ais de Provença, i té una orientació propera a un cant a la vida, d'extraordinària bellesa plàstica i irresistible força teatral.

Giovanni Antonini, fundador de la prestigiosa formació amb criteris històrics i instruments d'època Il Giardino Armonico, és un dels directors musicals més respectats del panorama actual. Antonini serà l'advocat d'aquesta proposta bellíssima i imprescindible al capdavant de l'orquestra i el cor del Gran Teatre del Liceu, amb uns destacadíssims solistes com són Anna Prohaska (soprano), Marina Viotti (mezzo), Levy Sekgapane (tenor) i Soloman Howard (baix).

En el seu esperadíssim debut al Gran Teatre del Liceu, Romeo Cas-

tellucci ens ofereix una proposta rica en simbolisme, farcida d'esperança, on viurem a través del cicle de vida i mort el seu replantejament de l'icònic *Rèquiem* de Mozart. Aquest *Rèquiem* s'oposa al que caldria esperar d'una missa de difunts: no és un espai de lamentació, sinó que aborda temes com la qüestió fonamental del temps, de l'esperança de renéixer; explora l'origen i la fi, però també la fi com a origen mateix, cosa que permet celebrar la vida en la seva fragilitat. Aquest final vol somniar la vida, i imposar-se a la circularitat i la renovació.

D'altra banda, la col·laboració activa entre Castellucci i el director musical Raphaël Pichon (fundador i director de l'*ensemble* Pygmalion) dona com a resultat una formulació musical sense fissures on han entreteixit la partitura de Mozart amb altres obres. Sumant cants gregorians, l'himne maçònic *Meistermusik* o la cançó de l'església alemanya *O Gottes Lamm* de Mozart, entre d'altres, cooperen per aportar aquest sentit inspirador, proper a una celebració més optimista. D'alguna manera, ens remuntem a una mateixa actitud col·laborativa que estava a la gènesi de la mateixa partitura acabada a quatre mans entre Mozart i el seu deixeble Süssmayr, que va completar la partitura a partir de les instruccions des

del llit de mort del geni de Salzburg. Aquest treball dona com a resultat un tapís sensorial que Castellucci i Pichon creen en tàndem —visualment agosarat, amb textura auditiva i amb reptes psicològics— i que serveix com una mena de llenç perfecte sobre el qual explicar una història. “Tinc la sensació que el *Rèquiem* de Mozart, tant la música com el text, encaixen particularment bé amb el nostre present”, diu Castellucci a les notes de producció. “A l’obra s’hi pot observar l’angoixa que travessa la nostra humanitat, presa de la idea de l’extinció, tant de nosaltres com a individus com a altres espècies.” Per aquest motiu, es tracta d’una sèrie de projeccions al fons de l’escenari, el que Castellucci ha qualificat d’“Atles d’extincions”. Aquestes projeccions mostren com el món ha perdut espècies, llengües, llacs, arquitectura de pobles... En reconèixer llocs com el llac Mungo, Txernòbil i Fukushima, per exemple, esdevé instantàniament una història contemporània de pèrdua, però alhora també una advertència cap al futur. Aquest sentiment arriba a un *crescendo* quan aquestes projeccions es mouen cap a “Extincions d’avui”, previsions del que les nostres accions estan amenaçant en el present. En aquest vaticini hi resta esperança, si som capaços d’escoltar i aprendre alguna lliçó.

Des del punt de vista escènic, els recursos són mínims, i cerquen el misatge a partir de la polaritat entre el blanc i el negre, que es juga persistentment. Les parets negres són literalment esquinçades, i l’escenari es torna completament blanc, només per ser esquitxat de color, ja que la vida torna a néixer davant nostre. Castellucci ha optat per utilitzar la dansa folklòrica genèrica per captar l’ambient de celebració, vitalitat i primavera (amb reminiscència del primer muntatge de *La consagració de la primavera* de 1913 al Théâtre des Champs-Élysées pels Ballets Russos), sovint emprant els coristes que es mouen en cercles concèntrics i moviments senzills que són atemporals i ritualistes. L’escenari s’omple de color, arbres i flors, el seu propi cicle de vida, un recordatori de la *vanitas*, del *memento mori*: la impermanència, la fragilitat i la curta durada d’una vida davant de l’eternitat.

Al principi de la producció se’ns mostra una nena completament coberta de pintura, i, després, coberta de pigments, que serà elevada a la paret posterior, en una imatge minimalista però increïblement bella. Això evoluciona fins a una seqüència on les parets de l’escenari es ruixen amb pintura groga, blava i rosa en gestos escombrats abans que el moment alegre quedi esborrat amb pin-

tura negra llançada com una agressió. Els espectadors reben l'impacte del desplegament continu i fascinant de símbols, amb la qual cosa s'esdevé una producció que caldria veure com a mínim dues vegades per comprendre'n plenament la intenció.

Entra un noi jove jugant a futbol amb un crani, mentre es canta el “Kyrie” de l'inici de la “Missa en do menor” de Mozart en una vocalització simple i pura. És un motiu abstracte, però amb un enorme poder visual. Després de la celebració de la vida, Castellucci aconsegueix un nou cop visual i dramàtic fent entrar sorra a l'escenari, cosa que els mateixos cantants del cor estenen (un recordatori del fet que serem pols i cendres), i, d'altra banda, lligant un cantant al capó d'un cotxe per representar les morts de la carretera, mentre sona “O Gottes Lamm”, amb un sentit de sacrifici molt aclaparador. Tot el conjunt s'esfondra en la “Lacrimosa”, el punt on es creu que Mozart es va aturar en l'escriptura del *Rèquiem*. Els cantants llencen la seva roba per tornar a un estat de la natura primitiu. S'entra a la part final, on s'eleva verticalment l'escenari: draps i terra que cauen, com si ressorgís dels morts, netejat, mentre una dona camina per l'escenari amb un nadó, que ella deixa allà i

després marxa, mentre un noi canta “In Paradisum” (“Que els àngels et portin al paradís”). Un missatge final d'esperança i un cicle interminable. Hi ha molt a reflexionar en la producció de Castellucci: mentre el *Rèquiem* s'omple de fosc, d'una sensació de tragèdia i fi imminent, també hi ha una aportació radiant i una celebració de la bellesa i la vida. El missatge subjacent, molt contemporani, ens convida a reflexionar no només sobre les nostres vides individuals, sinó sobre el destí de la humanitat i del nostre planeta. L'objectiu de Castellucci és que el públic s'acosti a Mozart amb “ulls nous i orelles noves”. Així, Castellucci ens ha lliurat una obra d'art per als nostres temps, ja que ens enfrontem a grans reptes a escala mundial —ambiental, social i, fins i tot, en termes d'excés, desig i empatia.

Recordant la frase de Stefan Zweig: “No n'hi ha prou amb pensar en la mort, sinó que s'ha de tenir sempre davant. Llavors, la vida es fa més solemne, més important, més fecunda i més alegre”. Aquesta producció aspira a quedar-se amb nosaltres, a acompanyar-nos a casa unes hores/dies i, afortunadament, a pensar que som actors principals d'un canvi necessari.

Assaig de Requiem al Gran Teatre del Liceu

BALLAR LA FINITUD

Conversa amb Romeo Castellucci sobre la posada en escena
de *Rèquiem* editada per Piersandra Di Matteo

Per què va decidir posar en escena el *Rèquiem* de Mozart?

Sento el *Rèquiem* de Mozart, aquesta música i aquesta paraula juntes, ressonar exactes en aquesta època. S'hi pot observar l'angoixa que situa la humanitat davant la idea de la seva pròpia extinció, individual i com a espècie. Com és ben sabut, es tracta de la darrera composició del compositor, una obra marcada pel pressentiment de la fi; és una obra inacabada, és a dir, una cosa que experimenta en el seu objecte la idea mateixa de fi en allò *no acabat*.

Les parts que falten —reconstruïdes per analogia per Süßmayr— es limiten a complir peticions ja incloses en el pla del mestre. El final, la desaparició, són el nostre horitzó i el de l'univers. Tot s'acabarà en un lent esvaïment cap al no-res. Aquest mateix teatre, aquesta mateixa música, aquesta realitat. Fins i tot *La Gioconda* serà pols algun dia. La posada en escena capta aquest *fading-out* de la vida com a *origen* de tota possible bellesa humana. No és un espai per al lament; tot al contrari del que hom espera d'una missa fúnebre, aquest *Rèquiem* celebra la vida.

És una posada en valor de l'experiència de la finitud?

La fascinació que exerceixen les flors en la cultura humana procedeix també, sens dubte, de la seva fragilitat. Ens tenen fascinats perquè en el temps que dura una mirada ja es van pansint. Estar cara a cara amb el que és passatger és l'origen de tota bellesa, perquè la bellesa possible només ho és quan no s'imposa, perquè *passa*. Només l'experiència de la finitud copsa la ferida d'aquest encant. Es tracta d'assumir la paraula *fi* de cara, celebrant-la, podria dir-se, a l'altra cara d'una Festa, amb una dansa contínua en la qual totes les presències estan cridades a “extingir-se”, com flames ardents. La música de Mozart actua en aquest cas com el combustible que alimenta la pira amb què “fer signes a través de les flames”, utilitzant les paraules d'Artaud.

Què vol dir escoltar el *Rèquiem* a l'altra cara de la Festa?

La Festa s'inocula al cos solemne i funerari del *Rèquiem* i actua com una injecció de vida. La *Messa pro defunctis* canvia de polaritat, de signe, mitjançant la instauració d'una Festa, que inaugura *un altre* temps. Però reflectint el *Rèquiem* aborda la qüestió fonamental del temps, l'esperança del renaixement. Explora l'origen i la fi, però també la fi *com a* origen.

La Festa es manifesta en la dansa. Es tracta de la composició d'elements procedents de l'univers de diferents danses folklòriques, transmeses de generació en generació a diverses latituds?

La dansa folklòrica no és mai una simple coreografia estètica. És, abans que qualsevol judici estètic, el símbol d'un principi vital. Es tracta de seqüències de moviments transmeses, a les quals els ballarins es lliuren. No cal ser bon ballarí per ballar, aquí. Al contrari: la ineptitud i l'aclarament són valors afegits. La perfecció formal de passos i gestos no és important, precisament perquè qualsevol pot, i ha de, ballar. Tot el poble està cridat a la dansa perquè tots són *vivents* i, com a tals, ballen la dansa de la vida i de la mort.

Si la funció religiosa, per a la qual està concebut el *Rèquiem*, preveu una distinció entre oficiants i participants, en la posada en escena es disposa a una experiència comunitària que eludeix les diferències. És un estar junts contra la mort?

No estic segur que la Festa sigui un exorcisme contra la mort. Jo més aviat diria que la inclou, precipitant-s'hi. La Festa és vida accelerada, en el pla de la realitat impossible de sostenir en intensitat. L'un és amb l'altre, en un flux del jo al tu. Sense pèrdua gratuïta, sense despesa d'energia, no hi ha existència col·lectiva. Tampoc no hi ha existència individual possible. Es consumeix el foc de la vida. És legítim, i potser fins i tot obvi, pensar que és una metàfora de la nostra condició humana. A les primeres escenes, una dona desapareix al seu llit en l'acte quotidià d'anar-se'n a dormir. La tornarem a trobar amb el temps, *en el més enllà* de la vida o, podríem dir, *en aquest costat* de la mort. La seguim en el seu viatge enrere. Però aquest altre lloc no és el paradís, és la vida.

Les imatges festives descarrilen cada cop més cap a un grau més alt de desordre.

La llei física fonamental de l'univers seria, doncs, la que segueix el segon principi de la termodinàmica; la que es refereix a l'anomenada *entropia*. Els físics afirmen que la dissipació conduirà al que s'anomena la *mort tèrmica de l'univers*. Crec que tot això té a veure amb la bellesa de les flors. En un escenari, *entropia* ressona com *poesia*; una poesia exacta, capaç de reconduir-nos al *Rèquiem* de Mozart. Veure els exhausts cantants que, com a estrelles supernova, han esgotat tota l'energia al final de la vetllada serà com llegir un gest poètic. Han fet Festa, han viscut. Han ballat el *Rèquiem* individual i el de l'univers.

La Festa es veu pertorbada per la projecció de noms d'éssers i coses extingits. Què és aquest pols inesgotable de paraules?

Aquesta època és la primera en què es reflexiona sobre la possibilitat real d'una extinció de l'espècie humana, a causa de la relació dràstica que mantenim amb la natura. Això és extraordinari per al pensament artístic europeu, que des de la fundació de la tragèdia grega ha pensat la seva relació amb el món de manera negativa. El Gran Atlas de les Extincions és un catàleg immens d'éssers i coses que ja no existeixen. Potser és una manera d'enfonsar-se en el concepte de pèrdua, d'eclipsi de les formes vivents. Comença amb trilobits i saures i acaba amb glaceres i grans rius, pobles, religions i llengües oblidades. Recorre vertiginosament la història de la creació en una mena d'*origen de les espècies* al revés, en una teoria de la desevolució que evoca més aviat els febles, qui i què no ha sabut *resistir* —com deia Darwin— a les proves de l'ambient. Una llista de noms es projecta a la paret: és un *camí negatiu* de la creació que funciona com un rellotge, capaç d'alertar-nos que tot el que som ara desapareixerà. És com un metrònom per a la dansa, un *bit* mesurat per les eres geològiques.

Però, inesperadament, en la catalogació es produeix un gir. Les paraules envolten l'espectador, l'afecten en primera persona...

Aquesta llista ens condueix —acostant-nos-hi amb una consternació creixent— al temps present, a la nostra pròpia existència *aquí i ara*. És en un acostament gradual i inquietant al *nostre* temps que xoca amb un adeu a totes les coses. És una forma de desaparició d'un mateix que activa una lògica de comiat gradual de la vida. Són trossos d'aquest món que s'eclipsen, un a un, com blocs de realitat que ara es desprenen, aquí, d'aquesta habitació, d'aquestes coses, d'aquest llit, d'aquell got, del vermell d'un quadern, de la frescor de l'aire, del meu nom; com els immensos estegosaures, estan condemnats a l'extinció. En aquesta torsió, les frases projectades parlaran finalment de les coses que envolten la meva persona —jo, l'espectador—, ara. L'extinció de què es parla és la *meva*. Escolto el meu *Rèquiem*.

Assaig de Requiem al Gran Teatre del Liceu

**“Si vols
suportar la
vida, prepara’t
per a la mort.”**

Sigmund Freud

Estructura de l'espectacle i comentaris musicals

Requiem

Requiem al Gran Teatre del Liceu. David Ruano

Cristus factus est i In paradisum

A la missa llatina (catòlica) de rèquiem, era habitual començar l'ofici amb aquesta antífona gregoriana, que al·ludeix a l'arribada de l'ànima al paradís, amb acompanyament d'àngels i amb l'acollida dels màrtirs que escortarien l'esperit del difunt fins a la ciutat de Jerusalem. Aquesta peça musical, aliena a Mozart i d'autoria anònima, s'interpreta amb un cant pla (monòdic) i a *cappella*.

Ach, zu kurz ist unser Lebenslauf, KV 228 (515b)

Doble cànon a quatre veus i en fa major escrit per Mozart i destinat a ell mateix (que cantava com a tenor), la seva esposa i dos amics seus. La peça es va gestar a Viena l'abril del 1787 i és contemporània del tercer quintet per a corda. El text, del mateix Mozart, al·ludeix a la brevetat de la vida, que s'escurça des del moment del naixement.

Meistermusik, KV 477b (479a)

Adaptació coral de la *Maurerische Trauermusik*, peça instrumental que Mozart va escriure per a dos germans de lògia maçònica traspassats el 1785, any de composició de la peça. L'obra està escrita en la tonalitat de do menor, el relatiu del mi bemoll major que du tres alteracions (si, mi i la bemolls), en correspondència amb

el simbolisme del número tres de la francmaçoneria. El radiant acord major conclusiu, després d'un periple melòdic i rítmic d'innegable dramatisme, podria fer referència a l'esperança en la resurrecció.

Miserere mei, KV 90

Adaptació del *Kyrie* de la missa en re menor que Mozart va escriure a Salzburg l'estiu del 1771, quan tenia 15 anys. Es tracta d'una peça a *cappella*, d'una intensa serenor.

Introitus (Mozart)

Escrit exclusivament per Mozart, és l'inici del *Rèquiem* i parteix de la tonalitat de re menor. Els primers versos són un prec pel descans etern de les ànimes davant d'una llum eterna. La soprano intervé aleshores amb "Te decet hymnus, Deus, in Sion" abans de la represa del cor, implorant que les seves pregàries siguin ateses. La serena introducció orquestral deixa sentir aviat les intervencions de dos *corni di bassetto*.

Kyrie

Aquest fragment va ser escrit per Mozart, amb afegits de Süßmayr (i potser també de Joseph von Eybler) en el vent i la percussió. Sobre el text grec amb les imprecacions "Senyor, tingueu pietat" i "Crist, tingueu pietat", l'escriptura per a cor i orquestra segueix la forma de la doble fuga, amb domini del contrapunt al llarg dels seus 52 compassos, en re menor.

Ne pulvis et cinis, KV Anh. 122

Adaptació, amb nou text, del fragment "Ihr Kinder des Staubes" ("Vosaltres, criatures de la pols"), ària amb cor destinada al baix de la música incidental del drama *Thamos, König in Ägypten*, KV 345 (336a), que Mozart

va escriure entre el 1773 i el 1780. La línia melòdica i el ritme, amenaçadors, semblen clars antecessors del fantasma del Commendatore al final del segon acte de l'òpera *Don Giovanni*.

SEQUENTIA (I)

Dies Irae

Original de Mozart, la partitura conté parts per a instruments de vent i de percussió escrites per Süßmayr. És un dels centres neuràlgics de la missa de rèquiem i fa referència al dia del judici final, predit per la Sibilla i pel rei David, després que el món hagi estat reduït a cendra i quan es celebrarà un judici en un dia d'ira i de terror.

L'escriptura és nerviosa, espasmòdica, per a cor i orquestra, i Mozart recorre a tonalitats canviant (la major, re menor, do menor, fa major...) per subratllar la inestabilitat i el terror que envolten aquell fatídic dia.

Tuba Mirum

El trombó inicia les frases que després repetirà el baix. Aquest episodi és el primer de la missa que canten els quatre solistes al llarg d'un passatge en si bemoll major, en què al material primigeni de Mozart s'afegeixen

Requiem al Gran Teatre del Liceu. David Ruano

intervencions de la corda i el vent de Süssmayr (per exemple, la segona intervenció del trombó amb l'aparició del tenor). El text fa referència al so d'una trompeta que ressonarà damunt dels sepulcres, que s'obriran per tal que els morts en surtin per assistir al judici final.

Rex Tremendae

El material vocal (per a cor a quatre veus) és de Mozart, tot i que les parts de corda aguda, vent i percussió són de Süssmayr. Des dels primers salts intervàlics a l'octava (de la nota sol) de la corda, el dramatisme està servit en aquest episodi escrit en la tonalitat de sol menor. El ritme insistent de corxera amb punt i semicorxera emfasitza la situació, que no és altra que un prec a l'Altíssim perquè salvi les ànimes.

Solfeig en fa major, KV 393/2 (385b)

El 1782, Mozart va escriure diversos quaderns de solfeig per a l'exercici vocal de la seva esposa, Constanze Weber. La versió que sentirem al Liceu està orquestrada per Vincent Manac'h (els originals són per a veu i baix continu). En aquest cas, el material sembla ser l'esbós preparatori per al *Kyrie* de la futura (i inacabada) *Missa en do menor*, KV 427 (417a), que el 1783 cantaria precisament Constanze a l'església de Sant Pere de Salzburg.

SEQUENTIA (i II)

Recordare, Pie Jesu

El text demana a Jesucrist que es recordi de l'ànima pietosa que malda per estar a la seva dreta el dia del judici. La partitura és de Mozart, amb notes de fagot afegides per Süssmayr.

Especialment interessants són els sinuosos compassos destinats a violoncels i contrabaixos, a base de corxeres lligades i trinats que travessen l'episodi.

Confutatis

De nou, torna la violència amb una condemna als maledictes abocats a les flames de l'infern en contraposició als benaurats que se'n salvaran. El contrast fa acte de presència en aquest passatge en la menor, d'autoria mozartiana, tot i que les parts de violins segons i violes, de vent i de percussió van ser escrites per Süssmayr. El dibuix de la corda a la primera secció ("Confutatis, maledictis") evoca les flames infernals, mentre que la segona, sustentada pel cant de sopranos i mezzosopranos ("Voca me cum benedictis") recorre a sinuosos i beatífics arpegis.

Lacrimosa + Amen (apèndix)

Mozart va escriure tan sols els vuit primers compassos d'aquest passatge conclusiu de la *Sequentia*, en re menor. Hi ha un dibuix característicament mozartà en l'escriptura de la corda, a base de silenci de corxera i dues corxeres lligades abans de la primera intervenció del cor. La ploma de Mozart arriba fins a "homo reus". El material restant és de Süssmayr, que clou l'episodi d'una manera més o menys convencional, tot i l'efectisme de l'"Amen" final. Aquesta paraula hauria estat resolta per Mozart amb una fuga, de la qual tan sols queda un es-

bós, inclòs en aquest espectacle a tall d'apèndix. El 1986, el musicòleg Richard Maunder en va fer una reconstrucció completa per a veu i orquestra.

OFFERTORIUM (I)

Domine Jesu

Süssmayr va afegir els passatges de la corda i el vent al que Mozart va deixar escrit, és a dir, tan sols la part vocal (cor a quatre veus). El text demana a Jesucrist que alliberi les ànimes de les penes de l'infern i que sant Miquel guïi els esperits cap a la llum d'una vida beatífica. El pasatge arrenca amb l'ombrívola tonalitat de sol menor.

Quis te comprehendat, KV Anh. 110

Adaptació per a cor homofònic, corda i orgue del tercer moviment (*adagio*) de la Serenata KV 361 (370a), “Gran Partita”, per a conjunt de vent. El material original va servir per convertir aquell fragment en un motet d'autoria anònima (tant l'adaptació com el text) i que es va publicar per primera vegada per a Artaria, a Viena, el 1825.

OFFERTORIUM (i II)

Hostias

Novament, Mozart va acabar la part vocal (cor a quatre veus) i Süssmayr hi va afegir la corda i el vent. Seguim en la tonalitat de sol menor en aquest *andante* en 3/4 al llarg de 89 compassos. A partir del compàs 55 es torna a l'*andante con moto* amb la represa del “Quam olim Abrahae promisisti”, que ja havíem sentit al *Domine Jesu* anterior.

Sanctus

D'autoria exclusiva de Süßmayr, forma part de l'ordinari de la missa catòlica i és un passatge que exalça la glòria divina. El passatge és un radiant *adagio* en re major, abans de l'*allegro* que dona pas a la fuga sobre l'"Hosanna".

Benedictus

D'autoria exclusiva de Süßmayr, tornen a aparèixer els quatre solistes, que no havien intervingut des del *Recordare* de la *Sequentia*. La fuga coral de l'"Hosanna" segueix el mateix patró rítmic i melòdic del *Sanctus*, però ara en la tonalitat de si bemoll major. La dinàmica d'arrencada és un *andante* en 4/4.

O Gottes Lamm, KV 343/1

Es tracta d'un *Lied* sacre que Mozart va escriure, originalment, per a veu i piano, el 1779. El text en alemany (anònim) evoca la figura de l'anyell per salvar les ànimes del pecat i del sofriment etern.

Requiem al Gran Teatre del Liceu. David Ruano

Agnus Dei

Escrit exclusivament per Süßmayr, és un breu passatge de 51 compassos per a cor homofònic a quatre veus i en re menor, que sembla un preludi de l'episodi següent.

Communio

Des de la primera intervenció de la soprano solista (“Lux aeterna”), Süßmayr —que es va encarregar d'aquesta part conclusiva de la missa— reprèn el material original de Mozart de l'*Introitus* i el *Kyrie*, d'acord amb les indicacions del compositor abans de morir. Es recuperen així la tonalitat de partença (re menor) i la brillant fuga sobre el text “Cum sanctis tuis in aeternum: quia pius es” (“Amb els vostres sants, perquè sou misericordiós”).

In paradisum

Després de la repetició del *Miserere mei* —ara sense text—, es reprèn l'antífona inicial.

Performance structure and musical commentary

Cristus factus est and In paradisum

In the Latin (Catholic) requiem mass, it was customary to begin the service with this Gregorian antiphon, which alludes to the arrival of the soul in paradise, accompanied by angels and welcomed by the martyrs who would escort the spirit of the deceased to the city of Jerusalem. This piece, which is not by Mozart and of anonymous authorship, is performed a *cappella* as plainsong (monophonic chant).

Ach, zu kurz ist unser Lebenslauf, KV 228 (515b)

A double canon for four voices in F major, written by Mozart and intended to be performed by the composer himself (who sang as a tenor), his wife and two of his friends. The piece was written in Vienna in April 1787, contemporaneously with his *String Quintet No. 3*. The text, penned by Mozart himself, alludes to the brevity of life, which becomes shorter from the moment of birth.

Meistermusik, KV 477b (479a)

A choral adaptation of the *Maurerische Trauermusik*, an orchestral piece composed by Mozart in 1785 for two of his Masonic brethren who had passed away in the same year. The piece is written in the key of C minor, the relative minor of E-flat major, which consists of three accidentals (B, E and A flat), symbolising the number three in Freemasonry. The radiant final major chord, following a melodic and rhythmic passage of undeniable drama, may be an allusion to the hope of the resurrection.

Miserere mei, KV 90

An adaptation of the *Kyrie* section from the mass in D minor that Mozart composed in Salzburg in the summer of 1771, at the age of 15. It is an a *cappella* piece characterised by intense serenity.

Introitus (Mozart)

Written exclusively by Mozart, this section forms the introduction to the *Requiem* and is performed in the key of D minor. The opening verses serve as a plea for the eternal rest of souls in the presence of everlasting light. A soprano then enters to sing the text “Te decet hymnus, Deus, in Sion” before the choir resumes, imploring that their prayers be answered. The serene orchestral introduction is soon joined by the interventions of two *corni di bassetto*.

Kyrie

This movement was written by Mozart, with additions by Süßmayr (and possibly also by Joseph von Eybler) in the wind and percussion sections. Based on the Greek text with the invocations “Lord, have mercy” and “Christ, have mercy”, the arrangement for choir and orchestra follows the structure of a double fugue, with a prominent use of counterpoint throughout its 52 measures in D minor.

Ne pulvis et cinis, KV Anh. 122

An adaptation, with new text, of “Ihr Kinder des Staubes” (“Ye, children of the dust”), a bass aria with choir from the incidental music to the play *Thamos, König in Ägypten*, KV 345 (336a), which Mozart composed between 1773 and 1780. The ominous melodic line and rhythm appear to be clear precursors to the “Commendatore Scene” at the end of the second act of the opera *Don Giovanni*.

SEQUENTIA (I)

Dies Irae

Originally composed by Mozart, the score includes parts for wind and percussion instruments written by Süßmayr. The *Sequentia* forms one of the main parts of the requiem mass, and alludes to the Last Judgement – as prophesied by the Sibyl and King David – after the world is reduced to ashes and when judgement is passed in a day of wrath and terror.

The writing, for choir and orchestra, is tense and spasmodic, with Mozart using shifting keys (such as A major, D minor, C minor and F major) to emphasise the instability and terror surrounding that fateful day.

Tuba Mirum

The trombone introduces the phrases that are later repeated by the bass. This movement is the first of the mass to be sung by the four soloists throughout a passage in B-flat major, in which Süßmayr adds interventions from the strings and winds to Mozart's original composition (e.g. the second trombone intervention that accompanies the entrance of the tenor). The text alludes to the sounding of the trumpet that echoes over the graves, which open to allow the deceased to rise to attend the Final Judgement.

Rex Tremendae

The vocal arrangement (for four-part choir) is by Mozart, while the parts for high strings, wind and percussion are by Süßmayr. From the first intervallic leaps in the octave of the strings (starting from the note G), the drama is evident in this movement, which is written in the key of G minor. The persistent rhythm of dotted quavers and semiquavers underscores the gravity of the moment, which is a plea to the Almighty to save souls.

Solfeggio in F major, KV 393/2 (385b)

In 1782, Mozart composed several volumes of solfeggio exercises for his wife, Constanze Weber, to practise her vocals. The version we will hear at

the Liceu is orchestrated by Vincent Manac'h (the originals are for voice and basso continuo). In this case, the content appears to serve as a preparatory outline for the *Kyrie* of the future (and unfinished) *Mass in C minor*, KV 427 (417a), which Constanze would sing in 1783 at St. Peter's Abbey in Salzburg.

SEQUENTIA (and II)

Recordare, Pie Jesu

The text is a plea to Jesus to remember the devout soul who remains by his side on the day of judgement. The score is by Mozart, with bassoon notes added by Süßmayr.

Particularly of note are the sinuous passages for the cellos and double basses, consisting of tied quavers and trills that flow throughout the section.

Confutatis

Once again, violence emerges with a condemnation of the damned, who are cast into the flames of hell as opposed to the blessed who will be saved. Contrast plays a key role in this passage in A minor, which was composed by Mozart with the parts for second violins and violas, winds and percussion written by Süßmayr. The string pattern in the first section (“*Confutatis, maledictis*”) evokes the infernal flames, while the second section, supported by the sopranos and mezzo-sopranos singing “*Voca me cum benedictis*”, features sinuous, beatific arpeggios.

Lacrimosa + Amen (appendix)

Mozart wrote only the first eight measures of this concluding passage of the *Sequentia*, in D minor. There is a characteristically Mozartian pattern in the strings arrangement, based on intermittent quaver rests and two tied quavers before the first entrance of the choir. Mozart's pen reaches only as far as the words “*homo reus*”. The rest of the arrangement is by Süßmayr, who ends the section in a fairly conventional manner, despite the dramatic effect of the final “*Amen*”. Mozart intended this final word of the text to conclude with a fugue, which survives only as a sketch that is included in this performance as an appendix. In 1986, the musicologist Richard Maunder composed a completely new arrangement of the *Amen* fugue for voice and orchestra.

OFFERTORIUM(I)

Domine Jesu

Süßmayr added the string and wind passages to the vocal arrangement (for a four-part choir) composed by Mozart. The text implores Jesus to deliver souls from the torments of hell and for St. Michael to guide the spirits towards the light and a holy life. The passage begins in the sombre key of G minor.

Quis te comprehendat, KV Anh. 110

An adaptation for homophonic choir, strings and organ of the third movement (*Adagio*) of the Serenade KV 361 (370a) (“Gran Partita”), originally composed for winds. The original material was used to transform this movement (both the adaptation and the text) into a motet of anonymous authorship, which was first published by Artaria in Vienna in 1825.

OFFERTORIUM (and II)

Hostias

Once again, Mozart composed the vocal arrangement (for a four-part choir) while Süßmayr added the strings and winds. The movement remains in G minor and follows an *andante* tempo in 3/4 time over 89 measures. From measure 55 onwards, the *andante con moto* tempo returns, reprising the “Quam olim Abrahae promisisti” fugue already heard in the previous *Domine Jesu*.

Sanctus

Exclusively composed by Süßmayr, the Sanctus forms part of the Ordinary of the Catholic mass and celebrates divine glory. It begins with a radiant *adagio* in D major, followed by an *allegro* that leads into the fugue on “Hosanna”.

Benedictus

Exclusively written by Süßmayr, the four soloists who last appeared in the *Recordare* movement of the *Sequentia* make their return. The choral fugue of the “Hosanna” mirrors the rhythmic and melodic pattern of the *Sanctus*, but now in the key of B-flat major. The movement begins with an *andante* in 4/4 time.

O Gottes Lamm, KV 343/1

This is a sacred *Lied* that Mozart originally composed for voice and piano in 1779. The German text, of anonymous authorship, evokes the figure of the lamb, called upon to save souls from sin and eternal suffering.

Agnus Dei

Exclusively composed by Süßmayr, this is a brief passage of 51 measures for a homophonic four-part choir in D minor, and appears to serve as a prelude to the subsequent section.

Communio

From the first appearance of the soprano soloist (on “Lux aeterna”), Süßmayr – who was responsible for this concluding part of the mass – reprises Mozart’s original arrangement from the *Introitus* and the *Kyrie*, in

accordance with the composer's instructions before his death. The original key (D minor) is restored, along with the brilliant fugue on the text "Cum sanctis tuis in aeternum: quia pius es" ("With your saints in eternity, because you are merciful").

In paradisum

After the repetition of *Miserere mei*—now without text—the opening antiphon is resumed.

**“Morir és una
nit salvatge
i un nou camí.”**

Emily Dickinson

Liceu + LIVE

TOT EL CONTINGUT AUDIOVISUAL DEL LICEU A UN CLIC

La música

PODCAST

La Prèvia

Totes les curiositats de *Requiem* de Wolfgang Amadeus Mozart, a *La prèvia del Liceu*, el podcast.

“Els homes temen la mort com els nens tenen por de la foscor, i de la mateixa manera que aquesta por natural dels nens és augmentada per les històries que se’ls expliquen, el mateix ocorre amb la mort.”

Francis Bacon

Biografies

Giovanni Antonini

Director musical

Nascut a Milà, va estudiar a la Civica Scuola di Musica i al Centre de Musique Ancienne de Ginebra. És membre fundador del conjunt barroc Il Giardino Armonico, que dirigeix des de l'any 1989. Amb aquest conjunt ha actuat com a director i solista de flauta dolça i flauta travessera barroca a Europa, Estats Units, Canadà, Amèrica del Sud, Austràlia, Japó i Malàisia. És director artístic del Wratlavia Cantans Festival a Polònia i director convidat principal de Mozarteum Orchester i Kammerorchester Basel. Ha actuat amb artistes com Cecilia Bartoli, Kristian Bezuidenhout, Giuliano Carmignola, Isabelle Faust, Sol Gabetta, Sumi Jo, Viktoria Mullova, Katia i Marielle Labèque, Emmanuel Pahud i Giovanni Sollima. També és convidat habitual de la Berliner Philharmoniker, Concertgebouworkest, Tonhalle Orchester, Mozarteum Orchester, Leipzig Gewandhausorchester, London Symphony Orchestra i Chicago Symphony Orchestra.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2023/24 amb *Orlando paladino*.

Romeo Castellucci

Director d'escena, escenògraf, figurinista i il·luminador

El director i artista visual Romeo Castellucci és conegut arreu del món per crear una forma de teatre basada en la integració total de les arts, amb l'objectiu d'aconseguir una percepció immersiva de l'obra. El seu teatre presenta una dramaturgia que qüestiona la primacia de la literatura, transformant-lo en una forma d'art complexa: un teatre construït a partir d'imatges, expressat en un llenguatge tan accessible com la música, l'escultura, la pintura o l'arquitectura. Les seves produccions continuen sent acollides i produïdes regularment pels teatres, festivals i òperes internacionals més prestigiosos, en més de seixanta països de tots els continents. Al llarg de la seva carrera, ha rebut importants premis i reconeixements. Entre les seves produccions més recents hi ha: *Resurrection* (de Gustav Mahler) al Festival d'Ais de Provença, *Daphne* a la Staatsoper de Berlín, *Das Rheingold* i *Die Walküre* al Théâtre de la Monnaie, *Le Lacrime di Eros* a l'Òpera i Ballet dels Països Baixos, i *Salome*, *Don Giovanni*, *El castell de Barbablava* i *De Temporum Fine Comoedia* (d'Orff) al Festival de Salzburg.

Silvia Costa

Codirectora d'escena i cofigurinista

Silvia Costa va debutar en l'àmbit líric l'any 2019 amb *Hiérophanie* de Claude Vivier al Festival d'Automne. Entre les seves produccions més destacades es troben: *Juditha Triumphans* (Vivaldi) a Stuttgart, *Così fan tutte* al Palau de les Arts de València, *Il combattimento o la teoria del cigno nero* i *Pierrot Lunaire*, un concert amb Patricia Kopatchinskaja al Festival d'Aix-en-Provence. També a l'Òpera Châtelet va estrenar *Intérieur*, una obra del compositor Joan Magrané Figuera; *Julie* de Philippe Boesmans a l'Òpera de Lorraine; i, a l'Òpera de Lille el 2022, va crear *Like Flesh*, un estrena mundial de la compositora Sivan Eldar amb l'ensemble Le Balcon. Un any després, va dirigir *Freitag aus Licht* (Stockhausen) en coproducció amb la Filharmònica de París i el Festival d'Automne. El 2023 va començar amb la coproducció de *Noye's Fludde* de Benjamin Britten amb La Comédie de Valence i l'Òpera de Lió. A la Staatsoper de Hannover va dirigir *L'Orfeo* de Claudio Monteverdi. A més, va treballar al Residenz Theater de Munic i a la Comédie Française amb *Mémoire de fille* (text d'Annie Ernaux) i *The Timeless Moment* a la Staatsoper de Berlín, *L'Autre Voyage* a l'Opéra Comique de París i *Macbeth* de Shakespeare a la Comédie Française de París. El 2025 va dirigir i dissenyar *Montag aus Licht* a l'Òpera de Lille. Del 2006 al 2020, va ser actriu i col·laboradora artística en la majoria de les creacions teatrals i operístiques de Romeo Castellucci. L'any 2022 va ser nomenada *Chevalier des Arts et des Lettres* pel Ministeri de Cultura de la República Francesa.

Josie Daxter

Repositora

Josie resideix a Londres i treballa internacionalment en òpera i teatre com a directora i directora de moviment. Recentment ha dirigit *The Rake's Progress* per a Barbara Hannigan, Equilibrium Artists, l'Orquestra de Cambra de Suècia i el Cor de la Ràdio Sueca. També ha dirigit *Much Ado About Nothing* al Duke of York's Theatre de Londres i *Girls* i *What do You See?* per a The PappyShow, companyia amb la qual col·labora com a Artista Associada. Josie va assistir en la creació de *Requiem* de Romeo Castellucci al Festival d'Ais de Provença i ha treballat en reposicions per al Festival d'Adelaida, el Palau de les Arts Reina Sofia de València, Wiener Festwochen, La Monnaie / De Munt, el Teatro di San Carlo de Nàpols i el Theater Basel. Va ser directora de moviment i directora de reposició de *Die Zauberflöte* de Simon McBurney a De Nederlandse Opera, English National Opera, Festival d'Ais de Provença i Theater Basel entre 2013 i 2020. També va reposar la seva producció de *A Dog's Heart* a De Nederlandse Opera, després d'haver-hi actuat a English National Opera, La Scala i l'Opéra National de Lyon. A més, va assistir en la creació i reposicions de *The Rake's Progress* al Festival d'Ais de Provença, De Nederlandse Opera i el Teatre Stanislavski de Moscou. Josie va ser directora de moviment a *The Monstrous Child* a la Royal Opera House de Londres, directora associada a *101 Dalmatians* al Regent's Park Theatre, i com a intèrpret en teatre, ha participat a *The Master and Margarita* de Complicité, *A Woman Killed with Kindness* i *The Trial of Ubu* de Katie Mitchell, així com a *Frankenstein* de Danny Boyle.

Evelin Facchini

Coreògrafa

Evelin Facchini és coreògrafa, directora i ballarina nascuda a Roma i establerta a Berlín. Treballa internacionalment en dansa, teatre i òpera. Des del 2011 col·labora amb Romeo Castellucci com a coreògrafa i intèrpret. El 2019 va ser la coreògrafa de *Requiem*, estrenat al Festival d'Aix-en-Provence, i el 2023 de *Daphne*, presentat a la Staatsoper Unter den Linden de Berlín. El 2022, per invitació de Marta Górnicka, va participar com a coreògrafa convidada en el projecte de recerca *Political Voice Institute* al Maxim Gorki Theatre de Berlín. El 2023, va coreografiar la performance *Mothers: A Song For Wartime*, presentada a la 78a edició del Festival d'Avinyó a la Cour d'Honneur. El desembre del 2024 va rebre el premi a la millor coreografia per *Mothers: A Song For Wartime* al 17è festival de teatre Boska Komedia de Cracòvia. El 2024 va iniciar la seva col·laboració amb Oliver Frlić al Maxim Gorki Theatre de Berlín, coreografiant les seves obres *Alice Im Wonderland* i *Prozess*. Paral·lelament a aquestes col·laboracions, va crear *Metalouda*, el seu projecte personal de recerca coreogràfica que té com a objectiu compartir i desenvolupar les seves pràctiques compositives mitjançant la creació d'instal·lacions, curtmetratges i performances. En aquest context, va dirigir i coreografiar la peça *WRY/Second Layer_Anatomy of Deception*, presentada el març del 2023 a Heihaus-Uferstudios de Berlín.

Pablo Assante

Director del cor

Pablo Assante va néixer a Quilmes l'any 1975. Va començar els estudis de piano als 8 anys a l'Escola de Belles Arts de la seva ciutat natal i després els va continuar al Conservatori Nacional de Buenos Aires. El 1997 va obtenir la Llicenciatura en Música, en les especialitats en Direcció Orquestral i en Direcció Coral, a la Universitat Catòlica Argentina i va prosseguir l'estudi de les dues especialitats al Mozarteum de Salzburg (càtedra Denis Russell / Jorge Rotter i Karl Kamper). Des del 2001, ha treballat com a mestre preparador, com a director d'orquestra i, principalment, com a director del cor en les temporades de diversos teatres lírics, com els de Chemnitz, Frankfurt, Saarbrücken, Dresden (Semperoper) i el Teatro Carlo Felice de Gènova. Com a director d'orquestra, ha dirigit ballet, òpera (entre altres títols, *Cavalleria Rusticana*, *I Pagliacci*, *Don Giovanni*, *La vídua alegre*), concerts simfònics i simfonico-corals (com els *rèquiems* de Mozart i Verdi, i la simfonia *Lobgesang*, de Mendelssohn), amb orquestres com la Robert Schumann Philharmonie, la Saarländisches Staatsorchester, l'Orquestra Simfònica Nacional Argentina i l'orquestra del Teatro Carlo Felice de Gènova. Les seves col·laboracions com a director del cor també inclouen el cor Voci Bianche di Roma per al Teatro dell'Opera i l'Acadèmia Nacional de Santa Cecilia de Roma; el cor de la Ràdio de Leipzig; el cor de la Simfònica de Bamberg; el cor de l'Òpera de Zuric; el Festival de Pasqua de Salzburg, amb els cors de la Semperoper de Dresden i de l'Òpera de Munic (Parsifal, DVD Deutsche Grammophon), i, més recentment, amb els teatres d'òpera de Xi'an, Pequín, Xangai i Staatsoper München. A més d'un repertori operístic ben ampli que comprèn els títols principals de Wagner, Verdi i Puccini, ha col·laborat com a director de cor en simfonico-corals —com la *Missa Solemnis*, de Beethoven (DVD Unitel); el *War Requiem*, de Britten; l'*Ein Deutsches Requiem*, de

Brahms; els oratoris *Das Liebesmahl der Apostel*, de Wagner; *The dream of Gerontius*, d'Elgar, i les simfonies de Mahler 2, 3 i 8— i amb directors com Kurt Masur, Georges Prêtre, Colin Davis, Christian Thielemann, Fabio Luisi i Kirill Petrenko.

Anna Prohaska

Soprano

La soprano austro-anglesa Anna Prohaska, guardonada com a Cantant Femenina de l'Any als Opus Klassik 2024, va debutar als 18 anys a la Komische Oper de Berlín interpretant Flora a *The Turn of the Screw* de Britten, i des de llavors ha desenvolupat una extraordinària carrera internacional als teatres d'òpera i orquestres més prestigiosos del món. Els plans per a la temporada 2024/25 inclouen interpretar Zabelle a *Picture a Day Like This* de George Benjamin, dirigida pel mateix compositor a l'Opéra Comique; el *Requiem* de Mozart en la producció escenificada per Romeo Castellucci per al Gran Teatre del Liceu; Fiordiligi a *Così fan tutte* de Mozart amb l'Orquestra Simfònica de Mont-real; i una nova òpera, *Lash*, de Rebecca Saunders a la Deutsche Oper Berlin. En l'àmbit concertístic, Anna interpretarà *El Messies* de Händel amb l'Orquestra Simfònica de Milà Giuseppe Verdi; *La Creació* de Haydn amb l'Orquestra Filharmònica d'Hèlsinki; *Exsultate Jubilate* de Mozart amb la Deutsches Symphonie-Orchester Berlin; i el *Dream Requiem* de Rufus Wainwright amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Marina Viotti

Mezzo-soprano

La versàtil suïssa-francesa Marina Viotti és coneguda pel seu gran talent vocal. Després d'estudiar flauta i d'experimentar amb el jazz, el gospel i el heavy metal, va decidir formar-se en cant. Des de llavors, ha actuat als principals teatres d'òpera del món, com La Scala de Milà, l'Opéra National de París o el Teatro Real. Entre les seves actuacions més recents destaquen *Carmen* (paper titular) a Zuric, *Orlofsky (Die Fledermaus)* a Amsterdam, *Rosina (Il barbiere di Siviglia)* a Berlín i *La cenerentola* a Dresden i París. Pròximament, interpretarà *Werther* (Charlotte) a París. Presenta regularment una variada programació de concerts i recitals i ha publicat diversos discos. Va ser guardonada amb el *Mazars Young Singer Award* als *International Opera Awards* de 2019 i nomenada *Artiste lyrique de l'année* als *Victoires de la Musique* 2023 a França. Un dels moments més destacats de la seva carrera va ser la cerimònia d'obertura dels Jocs Olímpics de París el 2024, on va oferir una actuació molt aclamada – i guardonada amb un Grammy – juntament amb la banda francesa de metal Gojira.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2017/18 amb *Il viaggio a Reims* i hi va tornar amb *Les contes d'Hoffmann* (2020/21) i la *Gala Centenari Victoria de los Angeles* (2023/24).

Levy Sekgapane

Tenor

Nascut a Kroonstad, Sud-àfrica, Levy Sekgapane va estudiar amb Kamal Khan i Hanna van Niekerk al South African College of Music de la Universitat de Ciutat del Cap. Al llarg de la seva jove carrera, ja ha desenvolupat dos papers emblemàtics: Il Conte Almaviva a *Il barbiere di Siviglia*, que va interpretar en una nova producció al Glyndebourne Opera Festival, l'Opéra national de París, l'Opéra Estatal de Viena, la Deutsche Oper Berlin i l'Opéra national de Bordeaux. I Don Ramiro a *La cenerentola*, que va cantar al Théâtre des Champs-Élysées, el Théâtre du Capitole de Tolosa, l'Opéra Estatal de Munic, l'Opéra Estatal d'Hamburg, la Semperoper de Dresden, l'Opéra de Los Angeles, la Lyric Opera de Boston i l'Opéra de Zuric, on va compartir escenari amb Cecilia Bartoli. Recentment, va debutar com a Nadir a *Les pêcheurs de perles* (Ciutat del Cap), Ernesto a *Don Pasquale* (Viena, Bari), Rodrigo a *Otello* de Rossini (Frankfurt), Arturo a *I puritani* (París), Elvino a *La sonnambula* (Munic), Arbace a *Idomeneo* (Salzburg), Idreno a *Semiramide* (Berlín), Belmonte a *Die Entführung aus dem Serail* (París) i Jonah a *Time of Our Singing* (Brussel·les).

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2017/18 amb *Il viaggio a Reims*.

Nicola Ulivieri

Baix

Nicola Ulivieri és una presència constant a l'escena operística internacional. Dotat d'una veu especialment bella i, a més d'una tècnica refinada, és un intèrpret exquisit del bel canto, també gràcies a la seva gran presència escènica. Entre els seus compromisos podem esmentar: *Così fan tutte* al Teatro Comunale de Bolonya, també interpretat a La Scala; *Die Zauberflöte* a Bolonya i *La sonnambula* a París; *L'Italiana in Algeri* a Treviso i Ferrara; *Benvenuto Cellini* a Roma; *Il barbiere di Siviglia* a Bilbao i Dresden; *Norma* a Macerata; *Rosmonda d'Inghilterra* a Florència i Bèrgam; *Il viaggio a Reims* a Copenhaguen i Roma; *I Puritani* a Torí, Montpeller, Barcelona i Palerm; *Roméo et Juliette* a Barcelona; *La sonnambula* a Mascat i Torí; *L'Italiana in Algeri* a Trieste; *Ricciardo e Zoraide* a Pésaro; *Peter Pan* a Stresa; *La donna del lago* a Marsella; *Maria Stuarda* a París; *Nabucco* a Trieste; *Don Giovanni* a Trieste, Mallorca, Tòquio i Càller; *Il viaggio a Reims* a Amsterdam i Moscou; *Don Pasquale* a Buenos Aires i Florència; *I Capuleti e i Montecchi*, *Il barbiere di Siviglia* i *I Puritani* a Roma; *Turandot* a Torre del Lago; *Bianca e Fernando*, *Béatrice et Bénédict* i *Anna Bolena* a Gènova; *Maria Stuarda* a Ginebra i *Turandot* a Zuric.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2002/03 amb *Il viaggio a Reims*, i hi ha tornat amb *La sonnambula* (2013/14), *Roméo et Juliette* (2017/18) i *I Puritani* (2018/19).

Relació personal Gran Teatre del Liceu

DIRECCIÓ GENERAL

Valentí Oviedo

Secretaria de direcció

Ariadna Pedrola

Assessoria jurídica

Elionor Vilén

Vanesa Figueres

Elena Martí

Lola Pozo Flor

DIRECCIÓ ARTÍSTICA

I PRODUCCIÓ

Víctor García de Gomar

Vincenzo d'Amore

Pol Avinyó

Planificació

Yolanda Blaya

Contractació

Albert Castells

Meritxell Penas

Producció executiva

Sílvia Garcia

Lídia Gilabert

Cristina Haba

Muntsa Inglada

Míriam Martín Ferrer

Joan Rimbau

Producció

d'esdeveniments

Deborah Tarridas

Sobretítols

Anabel Alenda

Gloria Nogué

DIRECCIÓ MUSICAL

Josep Pons

Antoni Pallès

Direcció Departament

Josep M. Armengol

Núria Piquer

Arxiu musical

Elena Rosales

Irene Valle

Mestres assistents

musicals

Rodrigo de Vera

Vanessa García

David-Huy Nguyen-Phung

Jaume Tribó

Véronique Werklé

Regidoria musical

Lluís Alsius

Ángel Armenteros

Juan Daniel Artacho

Luca Ceruti

Orquestra

Kai Gleusteen

Oscar Alabau

Enric Albiol

Olga Aleshinski

Nieves Aliaño

César Altur

Andrea Amador

Joaquín Arrabal

Sandra Luisa Batista

Joan Andreu Bella

Lluís Bellver

Francesc Benítez

Jordi Berbegal

Josep M. Bernabeu

Claire Bobij

Kostadin Bogdanoski

Josep Bracero

Bettina Brandkamp

Merce Brotons

Pablo Cadenas

Javier Cantos

Josep Antón Casado

Andrea Ceruti

J. Carles Chordà

Carles Chordà

Francesc Colomina

Albert Coronado

Charles Courant

Savio de la Corte

Birgit Euler

Juan Pedro Fuentes

Ferran Garcerà

Alejandro Garrido

Ausiàs Garrigós

Juan González Moreno

Ródica Mónica Harda

Piotr Jeczmyk

Lourdes Kleykens

Magdalena Kostrzewska

Aleksandar Krapovski

Émilie Langlais

Paula Lavarías

Jing Liu

Kalina Macuta

Sergii Maiboroda

Darío Mariño

Manuel Martínez

Juanjo Mercadal

Aleksandra Miletic

Albert Mora

David Morales

Liviu Morna

Mihai Morna

Salomé Osca

Emili Pascual

Ma Dolors Paya

Enric Pellicer

Raúl Pérez

Cristoforo Pestalozzi

Ionut Podgoreanu

Alexandre Polonski

Sergi Puente

Annick Puig

Ewa Pyrek

Ma José Rielo

Artur Sala

Guillermo Salcedo

Fulgencio Sandoval

Cristian Sandu

Javier Serrano

Oleg Shport

João Paulo Soares

Oksana Solovieva

Barbara Stegemann

Raul Suárez

Tiziana Tagliani

Renata Tanellari

Guillaume Terrail

Franck Tollini

Yana Tzanova

Bernardo Verde

Jorge Vilalta

Matthias Weinmann

Cor

Pablo Assante

Alejandra M. Aguilar

Andrea Antognetti

Francisco Javier Ariza

Walter Sebastián Bartaburu

Pau Bordsas

Margarita Buendía

José L. Casanova

Alexandra Codina

Carlos Cremades

Miguel Ángel Curras

Mercedes Darder

Dimitar Darlev

Gabriel Antonio Diap

Leonardo Martín Domínguez

Alberto Espinosa

Mariel Fontes

Jordi Galán

María Genís

Stefano Gentili

Elisabeth Gillming

Ignasi Gomar

Oihane González de Vinaspre

Olatz Gorrotxategi

Lucas Groppo

Gema Hernández

M. Carmen Jiménez

Sung Min Kang

Yordanka Leon

Glòria López

Raquel Lucena

Mónica Luezas

Elizabeth Maldonado

Aina Martín

Xavier Martínez

Raquel Mombiant

M. Àngels Padró

Plamen G. Papazikov

Eun Kyung Park

Natalia Perelló

Marta Polo

Joan Prados

Domingo Ramos

Miquel Rosales

Yulia Safonova

Sara Sarroca

Olga Szabo

Cristina Tena

Igor Tsenkman

Nauzet Valerón Brito

Alessandro Vandin

Ingrid Venter

Alexandra Zabala

Helena Zaborowska

Guisela Zannerini

LiceuAprèn

Jordina Oriols

Julia Getino

Margarida Olivé

Cristina Prunell

Marta Puigderrajols

Gemma Pujol

LiceuApropa

Irene Calvís

DEPT. COMUNICACIÓ

I EDICIONS

Nora Farrés

Prensa

Joana Lladó

Digital

Christian Machío

Marc Sala

Edicions

Sònia Cañas

Arxiu

Marc Gaspar

Producció d'audiovisuals

Clara Bernardo

Santi Gila

Berta Simó

Disseny

Lluís Palomar

DEPT.

ECONOMICOFINANCER

Ana Serrano

Direcció

Cristina Esteve

Control econòmic

M. Jesús Fèlix

Gemma Rodríguez

Comptabilitat

Núria Ribes

M. Carme Aguilar

M. José García

Jaume Masana

Roser Pausas

Tresoreria i assegurances

Jordi Cabrero

Compres

M. Isabel Aguilar

Javier Amorós

Eva Grijalba

Anna Zurdo

[Tornar a l'índex](#)

DEPT. DE MÀRQUETING I COMERCIAL

Mireia Martínez

Màrqueting

Eva Bautista
Montse Cardona
Teresa Lleal
Agnès Pérez
Judith Ruiz

Business Intelligence

Jesús García

Abonaments i localitats

Marisa Calvo Fernández
Aroa Lebron
Marian Márquez Gracia
Adrià Peraire
Sonia Puig-Gròs
Marta Ribas
Gemma Sánchez

Líceu OPERA+

Silvia Giró

DEPT. DE RRII, MECENATGE I ESDEVENIMENTS

Helena Roca

Patrocini i Mecenatge

Laia Ibarz
Paula Gómez
Sandra Oliva
Sandra Modrego
Mireia Ventura

Esdeveniments

Isabel Ramón
Marcos Romero
Paulina Soucheiron

Relacions Públiques

Núria Rodríguez
Pol Avinyó
Laura Prat
Mireia Salanquedra

Atenció a l'espectador

Javier Amorós
Héctor Balderas
Pau Cabanillas
Marian Casals
Carla Casellas
Roger Castells
Dídac Cobos
Aitana Contreras
Noel Colon
Alba Contreras
Pol Correa
Julia Cortina
Eloi Duran
Duna Esteve
Elia Figueras
Oriol Fontanals
Talita Gabarre
Elisa Gutiérrez
Oriol Janué
Célia Jacquet
Nekane Larrea
Candela Mansilla
Mariona Martín
Pol Martín

Martina Mesado

Julia Morales
Marta Niell
Xavier Pérez
Marc Roucaud
Joana Roy
Anna Rueda
Berta Sagrera
Lara Sánchez
Jana Saumell
Marc Sevilla
Victor Soto
Mar Torres
Carlos Torres
Raquel Torres
Laia Valls
Martina Vera
Francisco Zambrano

DEPT. DE RECURSOS HUMANS

I SERVEIS GENERALS

Jordi Tarragó

Administració de personal

Jordi Aymar
Marina Mata
Mercè Siles
Marina Arnal

Formació i seguretat

i salut laboral

Rosa Barreda

Recepció

Cristina Ferraz
Christiane López

Seguretat

Ferran Torres

Informàtica

Raquel Boza
Pilar Foixench
Sara Martín
Xavier Massotti
Nicolás Pérez
Susana Expósito
Helena Ferré
Domingo García
Isaac Martín

DEPT. TÈCNIC

Xavier Sagrera

Oficina tècnica

Marc Comas
Guillermo Fabra
Paula Miranda
Natalia Paradela
Eduard Torrents

Coordinació escènica

María de Frutos
Miguel Ángel García
Txema Orriols

Administració de personal

Cristina Viñas
Judith Villalmanzo

Logística i transport

Eloi Batalla
Lluís Suárez

Maquinària

Albert Anguera
Ricard Anguera
Joan A. Antich
Natalia Barot
Pere Bonany
Arnau Burgada
Raúl Cabello
Maravillas Chenoll
Ricard Delgado
Sebastià Escutia
Emili Fontanals
Jordi Fuentes
Pablo Gómez
Norbert Gulya
Albert Julvé
Ramon Llinas
Eduard López
Gonzalo Leonardo López
Francesc X. López
Begoña Marcos
Aduino J. Martínez
Roger Martínez
Eduard Melich
Bautista V. Molina
Albert Peña
Esteban Quifer
Esther Obrador
Carlos Rojo
José Rubio
Bernat Salva
Tito Sánchez
Jordi Segarra
Marc Tomàs
Maria Torres
Luminotècnica
Susana Abella
Juan Boné
Sergi Escoda
Oriol Franquesa
Jordi Gallues
J. Pere Gil
Anna Junquera
Joaquim Macià
Antoni Magrina
Vicente Miguel
Enric Miquel
Alfonso Ochoa
Carles A. Pascua
Robert Pinies
José C. Pita
Ferran Pratdesaba
Artur Sampere
Josué Sampere
Tècnica d'audiovisuals
Jordi Amate
Antoni Arrufat
Albert Ballbé
Guillem Guimerà
Gerard Mora
Amadeo Pabó
Josep Sala
Antoni Ujeda
Angel Vilchez
Attrezzo
Marta Soteras
Anna Pey

Javier Andrés
Stefano Armani
José Luis Encinas
Emma García
Miguel Guillén
Antoni Lebrón
Ana Pérez
Andrea Poulastrou
Lluís Rabassa
Jaume Roig
Regidoria
Albert Estany
Immaculada Faura
Juan Antonio Romero
Jordi Soler
Sastreria
Amaranta Albornoz
Rui Alves
Nadia Balada
María del Mar Cañavate
Esther Chércoles
Sheila Escudero
Rafael Espada
David Farré
Claudia Fascio
Carme González
Esther Linuesa
María Norbelly Londoño
Jaime Martínez
Patricia Miranda
Elisabeth Nicolau
Imma Porta
Teresa Revenga
Blanca Rodríguez
Dolors Rodríguez
Gloria Royo
Javier Sanz
Joan Sanz
Montserrat Vergara
Patrícia Viguier
José Francisco Ybarra
Caracterització
Susana Ben Hassan
Monica Núñez
Liliana Pereña
Miriam Pintado
Núria Valero

[Tornar a l'índex](#)

Direcció

Nora Farrés

Coordinació

Sònia Cañas, Marc Gaspà

Col·laboradors en aquest programa

Jaume Radigales

Disseny original

Bakoom Studio

Disseny

Minimilks

Fotografia

Christian Machío, Kemal Mehmet, Elsa Okazaki, David Ruano,
David Stöhr

Copyright 2025:

Gran Teatre del Liceu sobre tots els articles d'aquest programa i fotografies pròpies

Informació sobre publicitat i Programa de Patrocini i mecenatge

liceubarcelona.cat / mecenes@liceubarcelona.cat / 93 485 86 31

Comentaris i suggeriments

edicions@liceubarcelona.cat

La Fundació del Gran Teatre del Liceu és membre de

OPERAVISION

El Gran Teatre del Liceu ha obtingut les certificacions

EMAS (Eco Management and Audit Scheme)

ISO 14001 (Sistema de gestió ambiental)

ISO 50001 (Sistema de gestió energètica)

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

Gran Teatre del Liceu